

disse almindelige Bemærkninger, fordi jeg tror, det ikke er forsvarligt overfor de Folk, hvis Interesser man her i første Række skulde tjene, at gennemføre Foranstaltninger, som paa det nuværende Tidspunkt i høj Grad fremskynder Bevægelsen mod Oprettelse af Husmandsbrug, men naar man fra visse Sider har villet lade haant om den Betydning i social Henseende, som Husmandsloven i dens nuværende Skikkelse har haft, er det efter min Erfaring ganske uberettiget. Naar jeg ser tilbage paa de 15—16 Aar, hvori Husmandsloven nu har været anvendt, og navnlig de 14—15 Aar, hvori jeg har haft den Ære at medvirke til dens Administration som Formand for Kommissionen i Odense Amtsrads-kreds, og tænker paa de overmaade store Vanskeligheder, vi havde i de første Aar under de lave Summer, der var satte paa Ejendommene til Trods for, at Jorden paa det Tidspunkt var meget billigere, end den senere blev, og til Anskaffelsen af Bygninger og Besætning, og ser paa det Resultat, der er fremkommet paa Grundlag af de senere Aars Lovgivning, maa jeg sige, at der er sket store Fremskridt. Jeg ser da, at i Odense Amtsrads-kreds — og jeg skulde tro, at dette nogenlunde svarer til Forholdene i de fleste Egne af Landet — har 95 pCt. af de Folk, der er kommet i Besiddelse af disse Brug, kunnet skabe sig en lykkelig og tilfreds Tilværelse i det lille Hjem, de har oprettet, og mange af dem har ligefrem arbejdet sig frem til at blive velstaaende, ja flere har endog efter faa Aars Forløb kunnet afhænde deres Husmandsbrug og er derved kommet i Besiddelse af en Kapital paa nogle Tusinde Kroner, som har sat dem i Stand til at købe en større Ejendom — naturligvis en Ejendom, der ikke var i særlig høj Kultur og derfor ikke i høj Pris, men som de med den praktiske Erfaring, de har indvundet paa deres lille Brug, har været i Stand til at arbejde op til god Kultur —, og har derved yderligere forbedret deres Stilling.

Naar man ser paa det Resultat, som er opnaaet ved denne Lovgivning, føler jeg mig overbevist om, at den direkte har haft meget stor social Betydning, ogsaa i landøkonomisk Henseende, hvad jeg dog ikke skal komme ind paa ved denne Lejlighed, og jeg tror, den ogsaa indirekte har haft stor Betydning for mange Mennesker, der tidligere var henviste til udelukkende at arbejde for fremmede, fordi deres Kapital ikke, før den hjælpende Haand fra offentlig Side blev rakt dem, tillod dem at skaffe sig selvstændige Brug, og derfor har levet under Forhold, hvor Børnene ikke fik deres Tid

optaget saaledes, at de fra første Begyndelse blev indøvet i den Gerning, som de unge i disse Hjem nu indøves i og faar Interesse for og Indsigt i.

Jeg har i øvrigt forlangt Ordet for at gøre nogle Bemærkninger i Anledning af de Udtalelser, der fremkom fra det ærede Medlem fra Skern (Ovesen), der var Ordfører for Venstre. Det ærede Medlem henstillede den Tanke, om det ikke var muligt at faa Administrationen af Loven henlagt under eet Ministerium, og jeg forstod det ærede Medlem saaledes, at han tænkte sig, at det blev Landbrugsministeriet, som alene kom til at beskæftige sig med denne Administration af Husmandsloven. Jeg giver det ærede Medlems Tanke min fulde Tilslutning, jeg føler mig fuldstændig overbevist om, at man i Landbrugsministeriet meget vel vilde forstaa, hvorledes de paagældende Obligationer skulde udfærdiges o. s. v., saa at de forskellige Laanesager let kunde gøres færdige i Landbrugsministeriet, og hvad dette vilde betyde i Retning af en hurtigere Ekspedition, er det sikkert let for Tingets Medlemmer at overse.

Det ærede Medlem ankede dernæst over den uforholdsmæssig lange Tid, hvori Herredskontorerne ofte beholdt disse Dokumenter. Jeg har allerede for adskillige Aar siden her i Tinget gentagne Gange endog ret kraftigt fremdraget netop dette Anliggende, og jeg maa indrømme, at over de Kontorer, som jeg har haft Samarbejde med om disse Sager, har jeg ikke siden haft nær saa megen Anledning til at besvære mig. Men jeg indrømmer, at naar det ærede Medlem fra Skern med Rette kan sige, at de heromtalt Dokumenter undertiden beholdes paa Herredskontorerne op til et Fjerdingaar, er det ufor-svarlige Tilstande at opretholde, de bør paa det stærkeste paatales. Thi det er i Virkeligheden en af de største Vanskeligheder ved Oprettelsen af en Ejendom, som der skal Statslaan i, at det varer saa længe, inden man kan skaffe de Penge, der skal til, ikke alene for at betale Jorden — det gaar de fleste Steder forholdsvis let, da den paagældende Sælger, hvad enten det er en privat Mand eller en Udstykningsforening, paa Forhaand er klar over, at han ikke kan faa Pengene, før Laanesagerne er i Orden — men ogsaa for at betale Haandværkerne. Overfor disse volder det Statshusmændene stor Vanskelighed, at det tager saa lang Tid med Udbetalingen af disse Penge. Derfor mener jeg, det er berettiget at paatale dette Forhold, saa meget mere som den Ekspedition, Herredskon-